

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Dr. Szalainé dr. Szántai Katalin ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű, III. rendű, IV. rendű, V. rendű, VI. rendű, VII. rendű, VIII. rendű, IX. rendű, X. rendű, XI. rendű, XII. rendű, XIII. rendű, és XIV. rendű felperesnek a

Dr. Gyuricza Péter ügyvéd által képviselt alperes ellen ügyeleti díj megfizetése iránt a Szolnoki Munkaügyi Bíróságnál 3.M.148/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 4.Mf.20.439/2007/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 4.Mf.20.439/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A Szolnoki Munkaügyi Bíróság a 3.M.148/2007/2. számú ítéletével elutasította a felperesek keresetét, amely arra irányult, hogy 2004. május 1-jétől kezdődően 2006. december 31-éig az alperes fizesse meg a rendes munkaidejüket meghaladóan ellátott ügyelet idejére a túlóra díjazás és az ügyeleti díj közötti különbözetet. Igényüket a 93/104/EK tanácsi irányelvre, az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 14. §-a és az Mt. 147. § (1) és (3) bekezdése rendelkezéseire alapították.

A megállapított tényállás szerint a felperesek az alperes kórház baleseti sebészetén és a rendelőintézetben végeznek orvosi tevékenységet, hétfőtől péntekig napi 8 órás rendes munkaidőben, és

rendszeresen teljesítenek ezen felül ügyeletet hétköznapi 16 órában, heti pihenőnapon és munkaszüneti napon pedig 24 órában. A kollektív szerződésben megállapított 3 hónapos munkaidőkeretben dolgoznak. 2004. május 1-jét követően a heti 48 órán felüli önként vállalt munkavégzésről nem állapodtak meg az alperessel, de ténylegesen heti 48 órán felül elláttak ügyeletet.

Az alperes a kollektív szerződés szabályai szerint a traumatológián minősített ügyeletként hétköznapi az illetmény egy órára eső 110 százalékát, pihenőnapon és munkaszüneti napon 149,65 százalékát, míg a heti 48 órán felüli önként vállalt ügyeletre hétköznapi az illetmény egy órára eső összegének 165 százalékát, pihenőnapon 180 százalékát, munkaszüneti napon 195 százalékát fizeti ügyeleti átalánydíjként.

A perben hozott jogerős másodfokú közbenső ítélet - melyet a felülvizsgálati eljárásban hozott határozat hatályában fenntartott - megállapította, hogy a felperesek 2004. május 1-jétől teljesített ügyelete teljes egészében munkaidőnek minősül, a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 93/104/EK tanácsi irányelv, illetve annak helyébe lépett 2003/88/EK irányelv 2. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében. A közbenső ítélet indokolása utalt arra, hogy az irányelv nem alkalmazható a munkavállalók díjazására, a munkaidőt meghatározó hivatkozott szabály kizárólag az irányelv alkalmazása során irányadó.

Az előbbiek figyelembevételével a munkaügyi bíróság kifejtette, hogy az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény (Ettv.) 12.§ (5) bekezdése, a közalkalmazotti jogviszony tekintetében is alkalmazandó Mt. 148. § (2) bekezdése, a Kjt. 59. § (2) bekezdés b) pontja, illetve a Kjt. egészségügyi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 233/2000.(XII.23.) Korm. rendelet 12. § (1) és (6) bekezdése, illetve 12/A. § (1) bekezdése alapján az ügyeleti időn felüli készenlét és a tényleges rendkívüli munkavégzés díjazását magába foglaló átalánydíjazást megállapító alperesi kollektív szerződés szerint az ügyelet díjazása a jogszabálynak megfelel. Utalt a munkaügyi bíróság az Európai Bíróság C-437/05. számú, Vorel ügyben hozott határozatára, amelyben kifejtettek szerint nem ellentétes az irányelvben foglaltakkal az ily módon megállapított díjazás. A bíróság ezért megalapozatlannak találta a felpereseknek az ügyelet teljes időtartamára a rendkívüli munkavégzésért járó díjazás iránti igényét.

A felperesek fellebbezése a módosított kereseti kérelmüknek helyt adó határozat hozatalára, másodlagosan új eljárás elrendelésére irányult. Álláspontjuk szerint az ügyben a 233/2000.(XII.23.) Korm. rendelet érintett rendelkezései nem alkalmazhatók, mert azokat az Alkotmánybíróság megsemmisítette, másrészt ellentétesek az

irányelvben foglaltakkal, minthogy az ügyeleti időt nem tekintik teljes egészében munkaidőnek. Vitatták az Európai Bíróság hivatkozott határozatának értelmezését. Az ügyelet egész tartamára az Mt. 147. §-ában foglaltakat kérték alkalmazni, figyelembe véve az Ettv. 14. §-át is.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 4.Mf.20.439/2007/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az ítélet indokolása szerint az irányelv rendelkezéseiből nem következik a felperesek által levont következtetés, miszerint az ügyelet teljes időtartamát rendkívüli munkavégzésnek kell tekinteni a díjazás szempontjából. Az irányelv a munkaidő-szervezés szempontjairól rendelkezik, a pihenéshez való jogot védi, nem a munka díjazásáról szó. A 72/2006.(XII.15.) AB határozat a 233/2000.(XII.23.) Korm. rendelet vitatott rendelkezéseit 2007. június 30-ával semmisítette meg, a pihenéshez való jog rendeleti szintű korlátozása miatt. A másodfokú bíróság ezért - egyezően az elsőfokú bírósággal - a 2007. június 30-át megelőző időszakra a díjazás szempontjából a Korm. rendelet rendelkezéseit alkalmazhatónak tartotta, amely rendelkezések az irányelvekben foglaltakkal nem ellentétesek. Az Ettv., Kjt. és Mt. felhívott rendelkezései - köztük a Kjt. 59. § (2) bekezdés b) pontja, Mt. 126. § (1) bekezdése és 148. §-a alapján - a másodfokú bíróság is azt a következtetést vonta le, hogy az alperes a kollektív szerződés rendelkezései szerint az ügyelet idejére átalánydíjat megállapíthatott és felperesek ügyeleti díjazását ennek megfelelően jogszerűen fizette.

A felperesek felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen - tartalma szerint - a keresetüknek helyt adó új határozat hozatalát, másodlagosan új eljárás elrendelését kérték. A pihenéshez és szabadidőhöz való alkotmányos joguk megsértését panaszolták (Alkotmány 8. §), mert az alperes csak ügyeleti idejük 50 %-át számolta el munkavégzésnek a 233/2000.(XII.23.) Korm. rendelet alapján. Mivel rendeleti szinten sérült alkotmányos alapjoguk, nem alkalmazható a Korm. rendelet és az ezen alapuló kollektív szerződés, függetlenül az Alkotmánybíróság határozatától, amely pro futuro semmisítette meg a Korm. rendelet érintett rendelkezéseit. Az Mt. 126. § (1) bekezdés b) és c) pontjára hivatkozva állították, hogy az ügyeletben töltött munkaidejük rendkívüli munkavégzésnek minősül. Sérelmezték, hogy a bíróság nem döntött a 2005. március 10-ei előkészítő iratban foglaltakról, miszerint 50 százaléknál nagyobb mértékben végeztek effektív munkát. A Kjt. 59. § (2) bekezdés b) pontjából a bíróság tévesen következtetett arra, hogy az ügyeleti munkaidő nem teljes egészében rendkívüli munkavégzés. Álláspontjuk szerint a Kjt. 59. § (4) bek. b) és f) pontja, továbbá a kollektív szerződés sem

alkalmazható a felperesek ügyeletére, helyette az Mt. 119. § (6) bekezdése és a 127. § (3) bekezdése alkalmazandó, így az ügyelet teljes tartamát rendkívüli munkavégzésnek kell tekinteni, és az Mt. 147. § (2)-(3) bekezdése szerint elszámolni.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el (Pp. 274. § (1) bekezdés).

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

1.A felperesek a keresetükben 2004. május 1-jétől a részükre fizetett ügyeleti díj és a rendkívüli munkavégzés idejére járó túlmunkadíj különbözetének megfizetését kérték. A pihenőidő biztosításával kapcsolatos kereseti kérelmet nem terjesztettek elő, ezért a perben a pihenéshez való jog sérelmével kapcsolatos ténymegállapításra nem került sor.

1)

2)Minthogy az eljárás tárgyát e kérdés nem képezte, a felperesek pihenéshez való joga sérelmére vonatkozó felülvizsgálati okfejtés a keresetet elbíráló jogerős ítélet felülvizsgálatát nem alapozhatta meg.

3)

4)Az ügyben alkalmazandó jog szempontjából sem vehető figyelembe az erre vonatkozó érvelés, mert a 72/2006.(XII.15.) AB határozattal összhangban állapította meg a jogerős ítélet, hogy a 2007. június 30-át megelőző időre alkalmazhatók a Korm. rendelet ügyeleti díjazásra vonatkozó rendelkezései.

5)

1.A felperesek a keresetbe vett igényüket elsődlegesen arra alapították, hogy a munkahelyen töltött ügyelet ideje a 93/104/EK tanácsi irányelv és az annak helyébe 2004. augusztus 02-án hatályba lépett 2003/88/EK irányelv értelmében munkaidőnek számít.

2. 2. 2. 4.

A munkaidő fogalmának előbbi meghatározása az irányelv alkalmazása körében - a munkaidő szervezésének egyes szempontjai (a minimális napi, heti pihenőidő, maximális heti munkaidő, éjszakai munka) tekintetében - irányadó (2003/88/EK irányelv 2. cikk). Az ügyelet díjazásáról a hivatkozott irányelvek nem rendelkeznek. E közösségi normák értelmezése kapcsán az Európai Bíróság kimondta, hogy nem ellentétes az irányelvben foglaltakkal az ügyelet díjazásánál a tényleges munkavégzéssel és a munkavégzés nélkül eltöltött idő eltérő módon való figyelembevétele (Vorel ügyben 2007. január 11-én hozott C-437/05. számú végzés).

A hivatkozott irányelvek tehát a díjazás szempontjából nem érintették az ügyelet megítélését. Minthogy az ügyelet a munkavégzésre való készenállás (készenlét) és tényleges munkavégzés idejéből tevők össze, a díjazás is ennek megfelelően jár a

készenlét és a tényleges munkavégzés díjazása szerint, illetve a kettőt magába foglaló átalánydíjazás formájában.

A felülvizsgálati kérelem ezzel ellentétes álláspontját - miszerint a teljes ügyeleti idő rendkívüli munkavégzésnek minősül - tévesen indokolta az Mt. 126. § (1) bekezdés b) és c) pontjával. A törvény e rendelkezése a munkaidőkereten felüli, illetve az ügyelet alatti **munkavégzés** időtartamát - és nem az ügyelet időtartamát - minősíti rendkívüli munkavégzésnek. A Kjt. 59. § (1) bekezdése alapján az előbbi szabályt (Mt. 126. § (1) bek.) a közalkalmazotti jogviszony tekintetében is alkalmazni kell, tehát felperesek ügyeleti idejéből csak a munkavégzés időtartama minősül rendkívüli munkavégzésnek.

Ebből következően tévesen alapították a felperesek igényüket arra, hogy az ügyelet teljes időtartamára a rendkívüli munkavégzés szabályai szerint túlmunkadíjazásra jogosultak az Mt. 147. § (2)-(3) bekezdése alapján.

Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a kollektív szerződés az ügyeleti szolgálat ellenértékeként átalánydíjat állapíthatott meg, amelynek mértéke a jogszabálynak megfelelt. Mivel az átalány megállapítása kollektív szerződéses megállapodás alapján történt, a tényleges munkavégzés arányának esetleg magasabb mértéke a kollektív szerződéses tárgyalások tárgyát képezheti.

3. Az irányadó szabályok szerint a heti 40 óra munkaidőt és 8 óra készenlétet (heti maximális 48 munkaidőt) meghaladóan külön megállapodás alapján látható el ügyelet (Ettv. 13.§). Amennyiben a munkáltató a heti maximumot (a munkaidőkeret átlagában a heti 48 órát) meghaladóan rendel el ügyeletet, ennek teljesítése a jogszabályban előírt mérték túllépése folytán - a jogszabályban meghatározott rendkívüli körülmények esetét kivéve - megtagadható (Mt. 104. § (2) bekezdés). Ha erre nem kerül sor, és jöllehet a felek a megkívánt kifejezett írásbeli megállapodást sem kötnek, a munkáltató az önként vállalt többletmunka esetére előírt magasabb díjazás (Ettv. 14. §) megfizetése alól nem mentesülhet.

Az adott esetben az irányadó tényállás szerint az alperes a felperesek teljes ügyeleti idejére a kollektív szerződésben megállapított, az előbbiek szerint differenciált díjazást megfizette.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a megyei bíróság ítéletét - jogszabálysértés hiányában - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperesnek felülvizsgálati eljárási költsége nem merült fel.

*A felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet
14. §-a értelmében az állam viseli.*

Budapest, 2008. június 25.

*Dr. Fekete Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr.
Földényi Gyuláné s.k. bíró, Dr. Zanathy János s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő